

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΩΝ

Π Α Σ Ι Χ Α Ρ Ο Σ

Ἦρθε κ' ἐσέ ἡ ἀράδα σου γιὰ νά με ταξιδέψης.
Ἀσάλευτη Ζωή (Ἑκατό φωνές 56).

Μόλις παράλαβ' ἐσέν', ἀκριτέ, τὸ φτωχούλι τὸ μνήμα,
σὰ θησαυρὸ πού τὸν κρύβει ὁ φιλάργυρος μόλις τὸν εὔρη,
δίχως νὰ πάψη φτωχὰ νὰ τὴ ζῆ τὴ ζωὴ του σὰν πρῶτα,
πλούσιο μ' ἐσένα κι ἀτίμητο γίνηκε, μὰ ἔμενε πάντα
χῶμα γυμνότατο· κ' ἦρθα καὶ τῶκαμα ἐγὼ περιβόλι
μὲ τὰ χλωρὰ καὶ μὲ τὰνθια, ἀκριτέ, μὲ νεράκι, μὲ δάκρια,
δούλεψα ἐγὼ κ' ἡ μητέρα σου, γνώμη, καὶ χέρια, καὶ πόνος.
Τοῦ μισεμοῦ σου κατόπι ἀποζήτησα κάποιο σημάδι
κάπου νὰ βάλω, ὅπως βάνει ὁ πιστός, τῆς λατρείας τοῦ δείγμα
κόνισμ' ἁγίου μέσ' σὰ τρίστρατα γιὰ νὰ βαστᾶ τοῦ διαβάτη
τὴν προσευχὴ ζωντανή καὶ τὸ χέρι τοῦ ἐλέους ὑπάκουο.
Κ' ἔβαλ' ἀπλὸ κι ἀπὸ ξύλο στ' αὐρὸ καὶ τοῦ χάραξ' ἀπάνω
μαλαματένιο σου τῶνομα, σὰν τὴν ψυχούλα πού εἶταν
σὰν ἀπὸ μάλαμα κ' ἔλαμπε ἀπάνω στάπλὰ τῆς ζωῆς μας.
Πάει ὁ καιρὸς καὶ σαπίζει τὸ ξύλο καὶ σθεῖ τῶνομά σου.
«Σκληρὲ κι ἀνάμελε, τοῦ εἶπα, σαπίζεις καὶ σβύνεις τοῦ κάκου!»
Μά εἶσαι, ἀκριτέ, γιὰ τὸ χῶμα κορμι καὶ πνοή γιὰ τὰ πλάτια,
κ' εἶναι διπλοὶ σου καὶ οἱ τάφοι, στρωμένοι ἀπὸ μένα καὶ οἱ δύο.
Κ' εἶναι σου ὁ δεῦτερος τάφος τραγοῦδι, τοῦ θρήνου τραγοῦδι
καὶ τοῦ ρυθμοῦ, μὲ τὸ φῶς πού φωτᾶ, μὲ τὴ φλόγα πού καίει.
Τάφος διαβάζεις ἀπάνω του ἐν' ὄνομα, κ' εἶναι τραγοῦδι,
καὶ τὸ τραγοῦδι σὰ χτίσμα πού βλέπεις, περνώντας, μακριάθε,
ἀεροβαλμένο, σὲ κάποια χλωρὴ μοναξιά μιᾶς ραχοῦλας,
ξεχωριστό, σφραγιστό, μυστικό, καὶ λευκὸ καὶ θλιμμένο,
κᾶν ἐξωκλήσι πιστοῦ, κᾶνε κιόσκι, φωλιά τῆς ἀγάπης...

Ἄ! τὸ δικό σου τὸ χτίσμα, ἀκριβέ μου, δὲν εἶναι, δὲν εἶναι
 μήτε ξωκλήσι πιστοῦ, μήτε κιόσκι, φωλιά τῆς ἀγάπης.
 Θέμελα, τοῖχοι, σκεπές, κιόνια, τρίκλιν', ἀγάλματα, καὶ δλα,
 στίχοι, γυρίσματα, ρίμες' τὸ ποίημα' καὶ μέσα κρεββάτι,
 τὸ ἐλεφαντένιο κρεββάτι, καμηὸς, χαροπάλαιμα, βόγγος,
 καὶ στὸ κρεββάτι, ἀκριβέ μου, πανώριος ἐσὺ καὶ πεθαίνεις
 μὲ τοῦ παιδιοῦ τάγγελόκρουσμα, μὲ τῆ γλυκάδα τοῦ ρόδου,
 καὶ μὲ τάγιου μαρτύρου τὸ στέφανο. Καὶ τὸ τραγούδι
 τόσο ἀπαλό, ξανθὴ τόσο ἢ θωριά σου, καὶ ὁ τάφος σου τέτοιος,
 ποὺ ἦρθαν οἱ ἄνθρωποι τώρα, προσέξανε, στάθηκαν, εἶπαν:
 «Νὰ τάγγελοῦδι καὶ νὰ τὸ τραγούδι ποὺ κάνει καὶ κλαίμει!»
 Γιατὶ τὸ φῶς σου, ἀκριβέ μου, δὲν εἶναι τὸ πλούσια καὶ ξάφνου
 σκληροχυμένο τῆς μέρας, δαρμὸς νυσταμένων καὶ ἀρρώστων'
 τῆς χαραυγῆς τὸ ροδόσταμο εἶταν, καὶ τῶπιαν οἱ ἀνθρώποι,
 καὶ ἀνοίξαν μάτια, ξανὰ νὰ τὸ πιοῦν, νὰ χορτάσουν' γιὰ πάντα.

(Στέκουντ' οἱ ἄνθρωποι πάντα στοῦ λόγου μου ἀδιάφοροι τᾶνθος,
 γιατί δὲν τῶχουν οἱ κῆποι τους κ' ἔτσι σὰν τέρας τὸ βλέπουν.
 Ξένοι καὶ μπρὸς στὸ τραγούδι μου οἱ ἄνθρωποι, ξένοι' τὸ φῶς του
 τᾶρρωστημένα πειράζει τὰ μάτια τους, καὶ τὰ σφαλᾶνε.
 Κ' ἔτσι στὸ σκότος ἀνόητα θαρροῦν πὼς ἢ νύχτα φωλιάζει
 στὰ λιοθρεμμένα τραγούδια μου καὶ ὄχι στὰ μάτια τους μέσα).

Μὰ ἐγὼ δὲ θέλω τὴν ἐγγοια, τὸ κοίταμα ἐγὼ τῶν ἀνθρώπων,
 τοῦτου καὶ κείνου' τὸν Ἄνθρωπο θέλω' τοὺς ἀνθρώπους ὄχι'
 μόνο στὸν Ἄνθρωπο ἐγὼ τὸ λουλούδι τοῦ Λόγου προσφέρνω.
 Μένα ἢ χαρὰ τῆς ζωῆς μου καὶ ἢ χάρη μου, ἢ δέσποινα Μοῦσα,
 τὸ μέτωπό μου βαθιὰ μὲ τοῦ Πά ν τ α σφραγίζει τὴ βούλλα,
 μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ Τ ὶ ρ α ποτέ. Δὲ γυρεύω τοὺς ἤχους
 περαστικά ποὺ νοτίζουν τὰ μάτια τῶν ὄσων περνᾶνε.
 Νὰ τῆς χαρίσω γυρεύω κ' ἐγὼ τῆς αἰώνιας Ἰδέας,
 γιὰ τὰ αἰώνια, τὸ χτίσμα ποὺ ἀπάνου νὰ στέκεται ὀλόρθο
 στὰ πολυτάραχα πέλαγα ἀτάραχο σὰ νὰ τὸ στήσαν
 οἱ νεροκόρες πολύτροπες, τοῦ ἤρωα τεχνίτη δουλεῦτρες.
 Δὲν εἶμ' ἐγὼ γιὰ νὰ χύνω σκοποὺς καὶ νὰ δίνω τραγούδια
 κομματιστά, πεταχτά, σκορπιστά, τῆς χαρᾶς ἢ τοῦ πόνου.

Ἦρθα νὰ ὑψώσω τὸν πύργο, νὰ χτίσω ἦρθα νὰ! τὸ γιοφύρι,
 ἀψηφητῆς ποταμῶν ἢ γκρεμνῶν ἢ κυμάτων ἢ ἀέρων'
 καὶ ἂν νὰ ποτίση τα πρέπει τὸ αἶμα τὰ χτίσματα τοῦτα
 γιὰ νὰ ριζώσουν, θὰ δώσω τὸ αἶμ' ἀπ' τὰ σπλάχνα μου, θῦμα
 σφάζοντας πάνταγνο, μόνος μου. Καὶ ἦρθα νὰ βάλω στὰ λόγια
 τὰ πιὸ σοφὰ τὸ κορμὶ τὸ πιὸ στέρεο, καὶ ἦρθα νὰ ρίξω
 θαμπωτικὴ μιὰ πορφύρα στὴ μάγισσα γύμνια τῶν κύκλων,
 τῶν ἰδεῶν, τῶν ψυχῶν, τῶν ἐρώτων, τῶν κόσμων, τῶν δλων.

Χαίρετε! Χαίρετε πρῶτοι καὶ ἀπ' ὅλους οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ πρῶτοι,
 ποὺ νὰ ξεχνιέστε μπορεῖ, μὰ ποὺ ὑπάρχετε, μήτε περνᾶτε,
 Ὅμηρ', Αἰσχύλε, Λουκρήτιε, Μίλτονα, Δάντη, Σαιξπηρε,
 κ' ὕστερ' ἐσὺ ποὺ δὲν ἔχεις κἂν ὄνομα, κ' εἶσαι γιομάτος
 ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ μεγάλου μου Γένους, καὶ ἂν ὄνομα θέλεις,
 εἶσαι ὁ Λαός, εἶς' ἐσὺ ὁ ραψωδὸς καὶ ὁ Ἀκρίτας,
 τοῦ Κωσταντῆ πλαστοουργέ, τῆς ἀγνῆς Ἀρετούσας πατέρα,
 ἄξιος ἐσὺ νὰ δεχτῆς τὸ φιλι τοῦ πικροῦ Φλωρεντινοῦ.
 Κ' ὕστερα χαίρετε καὶ ὄλοι, ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεί καὶ ἀπὸ πέρα,
 ὦ ρυθμοπλέχτες ποιητές, λατρεμένοι δασκάλοι καὶ φίλοι,
 ποὺ τὰ τραγούδια στὸν ἄνεμο δὲν τὰ σκορπᾶτε μονάχα
 ξέγνοιαστοι καὶ ὄπου, σὰν κίτρινα φύλλα ἢ σὰν πούπουλα δλάσπρα,
 κ' εἶν' ἐπικῆ σας ἢ λύρα, τῆς θείας γαληνιαῆς τὸ κρυστάλλι
 περιμαζώνει καὶ ἤσυχο κάνει φῶς ἄσπρο τὴ σκόρπια,
 τὴν ἀνυπόταχτη κόκκινη φλόγα τιῦ πάθους. Γερμένοι
 στῶν δραμάτων τὰ πέλαγα μέσα ἢ κλιτοὶ πρὸς τὰ ὄντα
 καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς πλάσης μὲ τρισβάθα δλάνοιχα μάτια,
 δώσατε πρόσωπ' ἀνθρώπου στὰ ὄνειρα, δώσατ' ἀγγέλων
 ὄψη στὰ σώματα, ἐσεῖς τῶν ὠραίων μὲ καιροὺς καὶ μὲ κόπους
 οἱ ἀρχιτέκτονες! Θέλω. Τραβῶ πρὸς τὴ μαύρη τὴν πόρτα,
 τὴν κλειδωμένη, στὴ μέση δυὸ κόσμων, αὐτοῦ κ' ἐνὸς ἄλλου.
 -- Παραμονεύει ξεσκεπάστη πίσω ἀπ' τὴν πόρτα ἢ Ἀλήθεια.--
 Κλειδοκρατόρισσες, ὦ! τὰ κλειδιά, κλειδοκράτορες! Κίρκες,
 κλειδιά! Ἀφροδίτες, Βιργίλιοι καὶ Σίβυλλες, ὦ Βεατρίκες!
 Ταῖρι τὸ θεῖο σας περπάτημα κάμειτε μὲ τὸ δικό μου
 τὸ θνητὸ πόδι ποὺ πάντα σκοντάφτει. Ὀδηγήστε με. Εἶμ' ἄξιος.
 Σάτυρε, εἰκόνα τοῦ κόσμου θεοῦ ποὺ ἔνα κόσμο τὴν κάνει

τοῦ Βίχτορ Ούγου τῆ χάλκινη σάλπιγγα μὲ τὴν πνοή σου,
κ' ἐσεῖς, πανάγαθοι Πρόσπεροι μὲ τῆ βοήθεια τῶν Ἄριελ,
κ' ἐσεῖς ἀξήγητες πάντα καὶ ὑπέρτατες μάνες, φυλάχτρεις
τῶν Ἑλενῶν γιὰ ταιριάσματα νέα μὲ τοὺς Φάουστους!

Κίρκη, Ἀφροδίτη, Βιργίλιος καὶ Σίβυλλα καὶ Βεατρίκη,
Ἄλκη μου, ἐσύ! Τῆ θνητῆ σου ζωὴ τῆ γνωρίζει
τοῦτο σου τῶνομα, νὰ τὴν καὶ ἡ νέα ζωὴ σου ροδίζει
μὲ τῶνομά σου τὸ νέο, ἀκριβέ, τῆς ἀθάνατης ζήσης.
Κράζεσαι τώρα Πασίχαρος, χάρη τῶν πάντων, τῶν πάντων
γνωστῆς ἐσύ, ρυθμιστῆς καὶ ὁδηγὸς πρὸς τὰ ὕψη πού φέρνουν
σὲ κορφές κάποιες ἀπάτητες, ἴσα, Ἰμαλάϊων κι Ὀλύμπων.
Τῶν ἀλλασμάτων, ἀπίστευτων, μέγας θεὸς εἶν' ὁ Χάρος!
Ἦξι τραγούδι μ' ἐσένα, τραγούδι ὄχι πιά πρὸς ἐσένα,
ὄχι τραγούδι, σὰν κρίνου καὶ σὰν ὑακίνθου λουλουδί·
μῆτε ἡ δροσιὰ τοῦ παιδιοῦ, μῆτε ἡ στάλα στοῦ τάφου τὸ χόρτο
κρουσταλλιασμένη, πού ἂν εἶναι διαμάντι δὲν ξέρεις ἢ δάκριο.
Ἦξι τραγούδι· τροπάρι θὰ ψάλω μ' ἐσὲ καὶ γιὰ σένα,
μεγαλυνάρι τοῦ ὄρθρου ἀπὸ ψάλτη πού μόλις τὸ στόμα
τάργοκινᾷ στὸ στασίδι τοῦ ἀσάλευτος μέσα, τὰ χέρια
σταυροδετὰ στῆ μαυράδᾳ τοῦ ράσου τοῦ ἀπάνω, σὰν ἴσκιος,
μόνο φωνή, κάποιον βούϊσμα βαρὺ καὶ μονότροπο, μόνο
μάτι ἀσκητῆ πού δὲ φεύγει ἀπ' τὸ λάνοιχτο μπρῶς του φτωχί,
μάτι, παρὰ γιὰ νὰ πάη νὰ σταθῆ καρφωτὸ καὶ νὰ σούση
πέρα ἀπ' τὸν ἄσπρο οὐρανὸ πού γεννᾷ, καθὼς καίει, τὸ λιθάνι,
πέρα, στὸ ψῆλος τοῦ τροῦλλου ὅπου κρέμεται κι ὄλο σὲ βλέπει,
τριγυριστὸς ἀπὸ μάτια, ὄλος μάτι κ' ἐκεῖνος ὁ ἴδιος,
ὁ Παντοκράτορας... Μεγαλυνάρι πού ἀργόχυτο κ' ἔτσι
στῆς ἐκκλησιᾶς τὰ θαμπὰ καὶ στοῦ ὄρθρου τὰ θάμπη, δὲν ξέρεις
ἂν ἀπ' ἀνθρώπου ἦρθε στόμα, ἢ ἂν εἶναι μουρμουρίσμα κάποιον
πού ἰσοζυγιάζοντας πάντ' ἀνοιχτὰ τὰ φτερὰ μουρμουρίζει
τὸ μυστικὸ Περιστέρι ἀπὸ πάνου ἀπὸ τᾶγιο τὸ Βῆμα.
Ἦνα τροπάρι. Κ' ἐγὼ θὰ τὸ ψέλνω, κ' ἐσύ στὸ πλευρό μου
καγοναρχώντας, παιδί τοῦ χοροῦ, θὰ κρατᾷς μου τὸ ἴσο,
κ' ἡ λιγερῆ σου φωνὴ θάνεβαίνη, γιομίζοντας τᾶδεια,
ὄλα ἀρμονίζοντας, δέηση μαζί κι ἀποκάλυψη καὶ ὕμνος,

σὰ νὰ τὰ στέλνῃ ἓνας ἄγγελος γαλανοφόρος πού στέκει,
ζωγραφισμένος ἀπάνω στὸ τέμπλο, πού στέκει, μὰ τρέχει
κάποια μεγάλη χαρὰ γιὰ νὰ φέρῃ σὲ κάποιον ἀπὸ τᾶστρα.
Καὶ τὸ τροπάρι, δὲ θὰ εἶναι ἀπ' αὐτὰ πού γεννιῶνται, τρανεύουν,
δέρνονται μαυρα καὶ κλαίονται καὶ σβιοῦνται σ' ἀγέλαστες πέτρες
μιᾶς χριστιανῆς ἐκκλησιᾶς. Θᾶχη μέσα του ὄλους τοὺς ἤχους
γιὰ νὰ ταιριάξῃ, στὸν κάθε ναό, μὲ τὸ φῶς τῆς καντήλας
καὶ μὲ τῆ λάμψη τοῦ ἡλίου, θεοῦ, τοὺς Χριστοὺς μὲ τοὺς Βάγκχους.

Μῆτε ὁ λεθέντης ὁ στίχος πού ἀκέριο τὸ Γένος χωράει
στὰ δεκαπέντε φτερά του, εἴτε μύρεται, εἴτε ἀλαλάζει,
μῆτε οἱ ρυθμοί, τῶν ἀρχαίων ἀντίλαλοι, τώρα ἤχοι νέοι,
μῆτε ὁ ἀνάπαιστος, μῆτε κι ὁ ἴαμβος, μῆτε ὁ τροχαῖος.
Εἶναι πουλιὰ πού ἀλαφρὰ καὶ τρελλὰ παιγνιδίζουν καὶ πλάνια,
κι ἀπὸ τὴν ἔγνοια τοῦ κόσμου μεστὲς ξελογιάστρες κιθάρες.
Δὲ θέλω ἐσᾶς. Ὡ παλιὲ καὶ σεμνὲ καὶ μονότονε στίχε,
θέλησα, Ἐξάμετρε, σένανε, κ' ἔσκυφα, σ' ἐπιασα, ὡς τώρα
παραρριμένε ἤχε ἄχαρε κι ἄτυχε σ' ἄμαθων ἔργα,
βάλλθηκα, σένανε θέλησα, κι ὅσο οἱ καιροὶ κι ἂ σ' ἀλλάξαν,
πρῶτα μαζί μὲ τοὺς Ὁμηροὺς, ἤρωα, κ' ὕστερ' ἀκόμα
τῶν ὑπερούσιων ὃ κήρυκα στ' Ἀκραγαντίνου τὰ χέρια,
νόμει, πού πιά τὸ τραγούδι δὲν εἶσαι, καὶ λόγε, πού εἶσαι
μέτρο καὶ τάξη, ἀριθμὸς πού τὰ πάντα νοεῖς καὶ τρανεύεις,
πάρε τῆ σκέψη μου ἐσύ, μὴ τὴν κάμης τραγούδι, μονάχα
συντρόφευέ τὴν ἀπλὰ καὶ σιγά, καὶ τὸ ρέμα τῆς κράτα
μέσα στὴν κοίτη, νὰ ρέη μεγαλόπρεπα κ' ἤσυχα ἢ σκέψη.

Καὶ θάνεδοῦμε ψηλὰ καὶ ψηλότερα κι ὄλο στὰ ὕψη.
Σύντροφο κι ἄγγελο ἐσὲ καὶ παιδί μου παντέχω καὶ σκέπη.
Καὶ θάψηφῆσομε ἀνήφορους, λάκκους, γκρεμούς, μονοπάτια,
δάσια, λιθάδια, ἐρημιές, ποταμούς, ὠκεανούς θὰ διαδοῦμε,
καὶ τὰ στενά, τὰ πλατιά, τὰ χλωρά, τὰ τραχιά, νύχτες, ἡλιοί,
καὶ πολιτεῖες καὶ λαοί, θᾶρθουν, ὄλα· κανεὶς δὲ θὰ λείψῃ.
Καὶ τοῦ ὑπεράνθρωπου δρόμου λιμάνια καὶ ἀνάπαφες θὰ εἶναι
πότε οὐρανός, πότε γῆ· καὶ οἱ Κορφές, κάθε δρόμου τὸ τέλος.
Τῶν ἰδεῶν τοὺς Παράδεισους θᾶδρομε καὶ τῶν ἐρώτων.

Κατὰ τὴν ὥρα, Πασίχαρ' ἐσύ, πρὸς ἐμὲ θὰ δανείζῃς
τῆς Φαντασίας τὰ φτερά, τὸ ραβδί τῆς Μελέτης, κι ἀπάνου,
πιὸ ἀπάνου ἀπ' αὐτά, θὰ μ' ἀπλώνῃς τὰ δυό σου τὰ χέρια,
καὶ δυνατώτερο ἀκόμ' ἀντιστύλι ἀπ' τὰ δυό σου τὰ χέρια,
τὸ χαμογέλιο σου θᾶχω καὶ θᾶχω τὸ φῶς τοῦ ματιοῦ σου.

Ἄκολουθώντας τὸ λόγο μου τότε, ὀργοτόμε τοῦ νοῦ μου,
μὲ τῆς φωνῆς σου τὴν ἄρπα, Πασίχαρε, ἀρχίνῃσες, εἶπες:

«Ναί' θάνεβοῦμε ψηλά, καὶ ψηλότερα, κι ὄλο στὰ ὕψη.
Καὶ στὴν Κορφή θ' ἀνεβοῦμε νὰ βροῦμε μιὰ Ρήγισσα ὀνειροῦ.
Μαλαματένιοι ἀργαλειοί. Τῆς Παράδοσης ἀχνεῦφαίνει
κι ἀργοκεντᾶ τὰ μαγνάδια' στὸ πλάϊ τῆς ὁ ἀσώπαστος ρήγας,
τὸ Παραμῦθι, ἀπ' τὸ αἷμα τῆς αἷμα, ἀδερφοῦλης τῆς κι ἄντρας'
νὰ τὸ Τραγοῦδι, ρηγόπουλο, αἰτοῦ κι ἀηδοιοῦ μαζί πλάσμα.
Κι ἀπὲ θὰ πάμε στὴν ἄλλη Κορφή' τὴν ὀρίζει ὁ Θεσπέσιος,
ὁ ἤρωας' τῆς πίστης ἐκείνη ὁ παράδεισος' κοίτα το ἐκείθε
τρομαχτικὸ τὸ προσκύνημα κάθε καιροῦ, κάθε τόπου
σὲ ὄλων, θεῶν καὶ εἰδώλων, καὶ τᾶγια καὶ τᾶγια τὰ πόδια.
Καὶ θὰ περάσουμε σ' ἄλλη Κορφή, καὶ σ' αὐτὴ θὰ δεχτῆ μας
ὁ ἤρωας Ἀτρόμητος' ναὸς τῆς γαλήνης καὶ κάστρο τῆς τόλμης,
τῆς ξεσκεπάστρας τοῦ νόμου σοφίας ὁ παράδεισος νάτος!
Θηγετέ, χαρὰ σου! Στὰ πόδια σου νὰ κ' οἱ θεοὶ πεθαμένοι,
τὰ εἶδωλα τρίμματα, γαῦρος κ' ἐσὺ στυλωμένος ὀλόρθος.
Κ' ὕστερα σ' ἄλλη Κορφή. Ὁ παράδεισος τοῦτος ὁ πλάστης,
τοῦτο τὸ κράτος τοῦ Ὀλύμπιου. Τὰ εἶδωλα, τρίμματα ποῦ εἶταν
κ' οἱ πεθαμένοι θεοί, ξυπνημένοι ἀπ' ἀνάσταση, λάμπουν
ξαναχτιστοί, δυνατώτεροι, πιὸ διαλεχτοί, κι ὄλοι ὠραῖοι.
Ἦχων, γραμμῶν καὶ μαρμάρων οὐράνια δοξάρια, κ' ἐμπρὸς τους
γονατισμένοι ὁ ἄνθρωπος, λάτρης καὶ σκλάβος του πάλε!
Κ' ὕστερ' ἀκόμ' ἀναπάντεχη Ἐδὲμ καὶ ἀζωγράφιστα ὕψη,
κοίτα! ἡ Κορφή τῆς ἀγάπης! Τοῦ ἄστρου τοῦ δλόγλυκου ἀχτίδα,
καὶ τῆς θυσίας βωμὸς καὶ πνοὴ καὶ γυναίκα ὀδηγήτρα,
ποθοκρατόρισσα, νάτη, στερνὴ τρικυμία σου, λατρεῖα
βασιλεμένης καρδιάς, ἡ καλὴ σου, ἡ ψυχὴ σου, νὰ ἡ μία!
Ξανασαλεύτε καημοὶ πρωτινοὶ κι ἀπ' τίς στάχτες τους μέσα

σπιθοβολῆστε τὸν ἔρωτ' ἀγνό, ὀλοερό, πάντ' ἀφέντη,
τῆς ἀλησμόνητης νιότης κορῶνες χλωρές, ὦ παιδοῦλες!
Κ' ὕστερα πάμε στὴν ἄλλη Κορφή ποῦ θροιάζεται κύρης
κ' εἶν' ἀρχοντάς τῆς ὁ Πρόγονος. Ἄδραξε τὰ γόνατά του,
τὰ ροζωμένα τὰ χέρια του φίλησ' τα' εἶν' ὁ γεννάρχης.
Στὸ Μισολόγγι πολέμαρχος, ἀσκητευτῆς στ' Ἄγιονόρος,
καὶ ξηγητῆς τῶν ἀρχαίων χρησιμῶν καὶ προφήτης καινούριων
ἀπ' τὸ χρυσὸ τοῦ σπιτιοῦ μας βιβλίο τᾶνοιγμένο μπροστά του,
τὰ ἱστορικὰ θὰ σοῦ πῆ τῆς γενιᾶς μας ποῦ ἡ Μαῖρα τὴν ἔχει
μὲ χωριστὴ μιὰ σφραγίδα βαθιὰ σφραγιστὴ νὰ δουλεύῃ
σὰ γιατροδότανο, μάρμαρο, μέλι, μαχαίρι, τὸ Λόγο.
Κ' ὕστερα ὁ Πρόγονος μέσ' ἀπὸ κάποια κατάβαθη τρύπα
θὰ πάη νὰ πάρη γιὰ σὲ καὶ γιὰ μὲ καὶ πλατιὰ θὰ τᾶνοίξη
τὸ λαμπερὸ, θαμιαστὸ μὲ τὰ μύρια του φύλλα δεφτέρη
τοῦ δοξασιμένου μας Γένους, κ' ἐμεῖς θὰ τοῦ ποῦμε: «Πατέρα,
πέρασε, πέρα γοργὰ τᾶσημένα του φύλλα, γιὰ στάσου
πάνου ἀπ' τὰ φύλλα του ποῦ εἶναι σὰν πίσσα, νὰκούσουμε θέμε
τᾶγια τοῦ Γένους μας πάθη ἀπ' τὴν ὥρα ποῦ πάρθη ἡ μεγάλη
Πόλη, ἡ καρδιά του, νὰκούσουμε θέμε ἀπὸ σὲ καὶ τ' Ἀνάστα!
Πές μας τ' Ἀνάστα! Παράξενο γύρω τριγύρω σταυτιὰ μας
ἄς γρικηθῆ κι ἄς βογγύξη, κι ἀπάντεχο. Ἐσὺ μὴ δειλιάσης!
Πές μας τ' Ἀνάστα, κι ἄς εἶν' ἄλλου κόσμου προφήτης ὁ λόγος,
χαλαστῆς κόσμος τῶν εἰδῶλων ποῦ εἶναι καμάρια, καὶ πλάστης.
Κάλπικοι ἀρχόντοι, τρομάρια σας, τύρανοι μικρομεγάλοι!
Ὀνειρεμένη ὀλονῶ μιὰ πλατειὰ Πολιτεία μητέρα,
εὐλογητὴ στὰ βαθιὰ τῶν καιρῶν, καὶ ὄσο ἀπίστευτη, λάμπε!»
Κ' ὕστερα πάμε νὰ βροῦμε τὴν ἔρημη Κορφοῦλα σταπόσκια,
ποῦ εἶναι γιὰ σὲ καὶ γιὰ μένα, τοὺς δυό, καὶ γιὰ κάποιους ἀκόμα
τὸν τρὶς φορές βλογημένο παράδεισο, ποῦ εἶναι τὸ σπίτι,
τὸ κοσμικὸ μας τὸ σπίτι, βαλτὸ στὰ γλαυκὰ τῆς Ἰδέας.
Καὶ βασιλιάς ἐκεῖ ἐσύ, βασιλόπουλό ἐγώ, καὶ ἡ μητέρα
τῶ μητεράδων ὁ νοῦς' μεσ' στίς ὀμορφες ὀμορφή, ταίρι
καὶ τᾶδερφάκια μου γύρω, μὲ δόξας καὶ στέφανα καὶ ὄφες
ἴδια θὰ βροῦμε λογάκια ἀπ' τίς ἴδιες καρδοῦλες λουσιμένες
μέσα σ' ἀθάνατης νιότης μιὰ λίμνη ποῦ πλάϊ μας θὰ λάμπη».

Εἶπες· κ' ἐγὼ κι ὀλοτρόγυρα στύλωνα δλάνοιχτα μάτια
 και τήν πνοή μου κρατοῦσα, ἀκοή μόνον εἶμιον, ζητοῦσα,
 κ' εἶχα ματιὰ γερακιουῦ και τὸ σκάψιμο ἀνήσυχο ἀλόγου,
 νὰ σὲ ξανοίξω, ἀκριβέ, τῆ φωνή σου ἀπὸ ποῦ, τῆ θωριά σου ἀπὸ πέρα·
 ὁμως δὲν ἔβλεπα τίποτε, ἀστόχαστος, οὔτε μποροῦσα
 νὰ καταλάβω πὼς εἶσουν ἐσύ, και λαλιά σου και ὄψη,
 μέσα σ' ἐμένα· κ' ἐνῶ μεστός εἶμιον παιδί μου ἀπὸ σένα,
 και στή φωλίτσα σου ἐσύ, σ' ἀπογύρευ' ἀλλοῦ, ποῦ δὲν εἶσουν.
 Κ' ἤρθες και σώπασες κ' ἤρθα και βρέθηκα πάλε στὸν κόσμο,
 μὲ τὸν τριμμένο σταυρό, τὸ σβυσιμένο ὄνομά σου, στὸ μνήμα.
 Εἶπε ἡ μητέρα σου· «Κοίτα, ὁ σταυρός του τριμμένος,
 σάμπως και μέσα μας κάποιο σαράκι νὰ τῶχη τρυπήσει
 τὸ κόνισμά του· σβυσιμένο κι αὐτὸ τὸ μελένιο ὄνομά του,
 σὰ νᾶχη σβύσει και μέσ' ἀπὸ μᾶς ἡ φροντίδα του». Κ' εἶπα:
 «Πάμε, γυναίκα, στὸν ἤσυχο μαρμαροπλάστη ποῦ τῶχη
 στὸ κοιμητήρι σιμὰ τᾶργαστήρι του, βρίσκεται πάντα
 καλοπροαίρετος, εἶναι τοῦ θάνατου γείτονας, δείχνει
 στενοζωγράφιστο γέλιο στὰ χεῖλια του ἀμάντευτο, κάτι
 σὰν ἀργοστάλαχτη σκέψη και ἀπλή ποῦ δὲν ἔγινε λόγος
 κ' ἔμεινε μόνο χαμόγελο, κ' εἶναι τεχνίτης, και σταίνει
 τοὺς ταπεινοὺς τοὺς σταυροὺς ποῦ εἶν' ὀλόχυτοι κ' εἶναι ἀπὸ πέτρα,
 στὰ ταπεινά τὰ μνημόρια ποῦ εἶν' ἄσειστοι βράχοι, και ξέρει
 μαλαματένια τὰ γράμματ' ἀπάνω σ' αὐτοὺς νὰ σκαλίζη,
 και νὰ μὴ σβύνη τὸ μάλαμα χέρι, βροχή, καιρός, δάκρυο.
 Πάμε, γυναίκα, τὸν ἤσυχο μαρμαροπλάστη νὰ βροῦμε!»

Τὸ δειλινὸ πὼς μελίχρσο χύνονταν, ὄχι στήν πλάση·
 τὸ δειλινὸ τὸ μελίχρσο χύνονταν γύρω στήν πέτρα
 ποῦ εἶχα σκαμνί μου και κάθομον κ' εἶμιον τοῦ τάφου σου βίγλα·
 κ' ἔνα παιδί, μαρμαράς ἀνοιχτόκαρδος, δώδεκα χρόνων,
 μὲ τὸ σφυρί του ἐνὸς τάφου τήν πέτρινη δούλευε ζώνη,
 και τραγουδοῦσε, δουλεύοντας, ὄλο μιὰ ρίμα στὸν ἤχο
 ποῦ σὰν τὸ γάργαρο τρέχει νερό, κ' εἶναι ρίμα τοῦ πάθους,
 γιὰ νὰ πεισιμώση τὸ θάνατο, γιὰ νὰ ζηλέψη τὸ μνήμα:

Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ
 σὰν τὰ μάτια μου τὰ δύο.

Κ' εἶταν ὁ ἀέρας βαρὺς παραπέρα, και ἡ γῆ παραπέρα
 σὰν ἀπὸ κάμα γυμνή, και βοή παραπέρα, ὄχι δάσου,
 μήτε πελάγου· φροντίδας ἀταίριαστη βοή και βλαστήμιας,
 και ὁ μαρμασμός παραπέρα, τὸ σύγγεφο, ἡ μούχλα, τὸ κρύο.
 Γύρω μου ὦ τί ξαστεριά! Τῆς σιωπῆς και τῶν ἤχων οἱ γάμοι,
 τὰ πανηγύρια τῶν ἴσκιων ἐκεῖ, τὰ παιγνίδια τῶν ἡλιων,
 κ' οἱ μυρουδιές τῶν ἀνθῶν και τῶν κλάδων τὰ χαΐδια, και κάτι
 ποῦ ἀναπαμένο τῆ ζῆ τῆ ζωῆ σ' ἀπαλώτατη κλίνη.
 Κ' εἶταν ὁ γύρω μου κόσμος σὰν κόσμος ἀνάερος ψηλάθε,
 δὲν τὸν ξεχώριζε μάκρος τῆς γῆς ἀπ' τὸν κόσμο τὸν κάτω,
 μὰ τὸν ξεχώριζε τᾶδειο τᾶπέραντο, δρόμος τῶν ἄστρων!
 Κ' ἐκεῖ ποῦ ρίζα τὰ πόδια σου κάμαν, ὑψώθηκε μαῦρο
 τὸ κυπαρίσσι· κι ἀγνώριστο κάποιο πουλί στὰ κλαδιά του
 μ' ἔνα μυστήριο κελάϊδισμα βάλθηκ' ἐμὲ νὰ γνωρίση.

Στὸν πολυθόρυβο δρόμο τὸ σπίτι μου στέκεται· ὁ δρόμος,
 τοῦ κουρνιαχτοῦ και τῆς λάσπης· τοῦ κόσμου· μονάχα ἔνα πεῦκο
 στὸ παραθύρι μου ἀγνάντια τῆς πλάσης τὸ χαῖρε μοῦ στέλνει·
 ἀπ' τὰ σαϊτόφυλλα μέσα τοῦ πεύκου μοσκόβολου κάθε
 ποῦ ξημερώνεις, ὦ αὐγή, και ποῦ πέφτεις, ὦ βράδι, σκορπιζούν
 ὄλα τῆς γῆς τὰ πουλιά τὰ τραγούδια τους ὄλα γιὰ μένα.
 Κ' εἶμαι, στοῦ δρόμου, κλεισιμένου και ἀτσικωτου πάντα, τῆ μέση,
 κ' εἶμαι βαθιὰ σὰ νὰ ζῶ στήν καρδιά ρουμανιοῦ φουντωμένου
 ποῦ εἶναι τῆς φύσης ναὸς κ' εἶμ' ἐγὼ λειτουργός του ἐρημίτης.
 Μὰ τῶν πουλιῶν ἡ ὀρχήστρα ποτε στοὺς κρυψῶνες τοῦ πεύκου
 τῆ μουσικῆ νὰ τὴν πιῶ δὲν τὴν πρόσφερε ἀκόμα σ' ἐμένα,
 σὰν τὸ πιστὸ ποῦ μὲ πότιζε αὐτὸ τὸ πουλάκι, τὸ ἔνα.

Ἡ Φαντασία μου, λόγος· και τίποτε θᾶμα δὲν εἶναι,
 κ' εἶν' ἐδῶ κάτω ἔνα θᾶμα στὰ θᾶματα, ὁ νόμος τῶν ὄντων.
 Ὅμως τῆς πλάνης κανεὶς τρανταχτής, και κανεὶς τῆς ἀλήθειας
 ψάχτης, Λουκρήτιος τραχύς, και λεφτόγνωμος μήτ' Εὐριπίδης
 δὲ θὰ μποροῦσαν τὴν ἄγια ἀπὸ μέσα μου πίστη νὰ σβύσουν
 τῆς μεθυσμένης στιγμῆς, ποῦ γρικοῦσα, τοῦ τάφου σου βίγλα,
 νὰ κελαιδᾶ τὸ πουλί. Και ψιθύριζε ἡ πίστη: Δὲν εἶναι
 στόμα πουλιοῦ· εἶν' αὐτός!

ὦ Ψυχὴ τὰκριβοῦ μου, τί θέλεις;
 τ' εἶναι σου αὐτὸ τὸ κελáιδισμα; πόθος; παράπονο; πόνος;
 Μυρολογᾶς τὸ χαμῶ; διαλαλεῖς τὴ χαρὰ τοῦ μακάριου;
 Τάρταρων εἶσαι δαρμῶς; εἶσαι ἀλάλασμα πέρ' ἀπὸ τᾶστρα;
 Νὰ μπιστευτῆς μου ζητᾶς τὸ κρυφὸ τῆς ζωῆς; Τί γυρεύεις;
 Ὅ,τι γυρεύεις, ὑπάρχει μὲν ὦρα, ἔρχετ' ὦρα,—καὶ νά την!—
 ποῦ πρὸς ἐμένα γυρίζω, κοιτάζομαι κι ἀνατριχιάζω!
 Ποῦ εἶναι τὰ πόδια μου ἐμὲ καὶ τὰ χέρια καὶ ποῦ τὰ φτερούγια
 γιὰ τὰ ταξίδια περήφανα στᾶφταστα τὰ κορφοβούνια;
 Γιὰ μένα, ἔσεις ἰδεῶν οὐρανοὶ καὶ παράδεισοι ἐρώτων;
 Μένα ὁ δικός μου ὁ παράδεισος εἶν' ἕνας λάκκος, μιὰ φούχτα
 χῶμα, σκαφτὸ στὸ πλευρὸ τοῦ δικοῦ σου τοῦ λάκκου, ἀκριβέ μου.
 Μένα ἡ κορφή καὶ τὸ τέλος τοῦ δρόμου εἶν' ἀξύπνητος ὕπνος.
 Κι ἂν ὁ Πασίχαρος εἶσαι, ἀπὸ σὲ μιὰ χαρὰ ζητιανεύω:
 Τόπο στὸ πλάι σου νὰ ρθῶ καὶ νὰ γύρω ὅπου κοίτεσαι, τόπο!
 Τόπο γιὰ μὲ τὸ κορμί, μιὰ πληγὴ, στὸ σπιτάκι σου τόπο!
 Τόπο γιὰ μὲ τὴν ψυχὴ ποῦ ὄνειρεύοταν ὄλο τὸν ἥλιο
 κ' ἕνας ἀράπης τὴν ἔδερνε πάντα σ' ἀνήλιαγη τρύπα.
 Τόπο γιὰ μὲ τὴν καρδιά, τὴν πολύσπαρτη γῆ, πάντα χέρσα.
 Προσκεφαλάκι μου γίνε, τὸ χέρι σου δός μου, μὴν τρέμης.
 Μέσα σ' ἐμὲ τὴν καρδιά, τὴν πολύσπαρτη γῆ, πάντα χέρσα,
 στέκει ἕνας φράχτης, ἀπείραχτος· μέσα του ἀνθίξει ἕνα ρόδο.

18 τοῦ Γενάρη 1906.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ